

11. 7. 2016

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Promlčení trestní odpovědnosti

Mezi často diskutovanou problematiku v trestním právu patří i zákonem zakotvená možnost promlčení trestní odpovědnosti, tj. nemožnosti postihnout – potrestat pachatele za spáchaný trestný čin po uplynutí určité zákonem stanovené doby.

Promlčení trestní odpovědnosti bylo do zákona zakotveno z několika důvodů. První čistě pragmatický je, že s odstupem času není možno provádět určité důkazy, resp. jejich věrohodnost slábne. Např. svědci si již nepamatují detaily a navíc je tu tendence děj neúmyslně upravovat a doplňovat dle jejich podvědomí. I listinné důkazy mohou být např. vlivem světla a vyblednutí, nepoužitelné nebo se ztratí. Nelze sejmout otisky prstů, zajistit pachové stopy či provést rekognici (s ohledem na tělesné změny v postavě pachatele). Druhý z důvodů je, že pachatel po spáchání prvotního trestného činu, další po určitou, zákonem stanovenou, dobu nespáchá. Má možnost přemýšlet o svém jednání a vzít si z něj poučení. Obecně se má za to, že se napravil. Třetí důvod je, že ze strany společnosti není již potřeba pachatele trestat, neboť společenská škodlivost v důsledku uplynutí doby zanikla – společnost zapoměla, jaký trestný čin byl spáchán, kým, proč, jaké byly motivy pachatele.

Základní podmínky pro promlčení lze nalézt v § 34 odst. 1 trestního zákoníku. V tomto ustanovení je uvedeno, že **trestní odpovědnost za trestný čin zaniká uplynutím promlčecí doby, jež je dále diferencována v závislosti na závažnosti spáchaného trestného činu**, tj. výší trestu, který je možný za daný trestný čin maximálně uložit.

Nejzávažnější trestné činy, za které je možno uložit výjimečný trest, trestný čin spáchaný při vypracování nebo při schvalování privatizačního projektu podle jiného právního předpisu, se promlčují po uplynutí 20 let. 15 letá promlčecí hranice je pak stanovena u trestných činů s horní hranicí trestní sazby odnětí svobody neméně 10 let, 10 letá promlčecí hranice je pak stanovena u trestných činů s horní hranicí trestní sazby odnětí svobody neméně 5 let, 5 letá promlčecí hranice je pak stanovena u trestných činů s horní hranicí trestní sazby odnětí svobody neméně 3 léta a nejkratší pouze 3 letá promlčecí doba je u ostatních trestných činů.

Pachateli se jeví jako velmi důležité určit **začátek běhu promlčení doby**. Tento je počítán u každého trestného činu jinak. U trestných činů, u nichž je znakem účinek anebo u nichž je účinek znakem kvalifikované skutkové podstaty, běží promlčecí doba od okamžiku, kdy takový účinek nastal, tj. **od doby kdy nastal tento účinek**. Toto však neplatí u trestných činů, u kterých není účinek znakem základní nebo kvalifikované skutkové podstaty. U této skupiny trestných činů běží promlčecí doba **od ukončení jednání**. Specificky je stanoveno započítání běhu promlčecí doby u pokračování v trestném činu a u hromadného trestného činu (§ 116) - od doby, kdy pachatel ukončil jednání v

rámci posledního útoku. U trvajících trestných činů je rozhodný okamžik, kdy byl odstraněn protiprávní stav, jehož udržování je zákonným znakem trvajících trestných činů. Zákon upravuje i počátek běhu doby u účastníka trestného činu. Tomu běží stejně jako hlavnímu pachateli.

V rámci úvah o tom, zda mi jako pachateli již uplynula celá promlčecí doba, je třeba vzít i v úvahu, že promlčecí doba **neběží a započítává** se v případě, že nastanou zákonem předpokládané překážky. Po jejich odpadnutí běh doby pokračuje a již uplynulá promlčecí doba se započítává do celkové promlčecí doby.

Jedná se o taxativně zákonem předpokládané překážky, mezi které řadíme - **nemožnost postavit pachatele před soud pro zákonnou překážku** (např. diplomatickou imunitu, imunitu poslance nebo senátora, ne bis in idem - nemožnosti soudit již jednu odsouzenou věc). Jde o překážku uvedenou v zákoně a nikoli o faktickou překážku, např. pobyt v zahraničí. Promlčecí doba se nezapočítává ani **v době, po kterou bylo trestní stíhání přerušeno** - a to bez ohledu na důvod, či stádium trestního stíhání (např. při podání předběžné otázky k Evropskému soudnímu dvoru nebo z důvodů určených státnímu zástupci k přerušení řízení na základě ustanovení § 173 odst. 1 písm. b) až d) trestního řádu). Další zákonná překážka je v době, po kterou **oběť některých trestných činů** obchodování s lidmi nebo některého trestného činu uvedeného v hlavě třetí zvláštní části tohoto zákona o trestných činech proti lidské důstojnosti v sexuální oblasti **nedosáhla 18 let** (např. obchodování s lidmi, znásilnění, pohlavní zneužití, kuplířství). Promlčecí doba neběží ani **ve zkušební době podmíněného zastavení trestního stíhání**.

Trestní zákoník pomýšlí na úpravu **přerušení promlčecí doby**, která má za následek nepříjemnou skutečnost. **Přerušением promlčecí doby, začíná běžet nová promlčecí doba** - na dobu, která před přerušением uplynula, se hledí jako by nikdy nebyla. Trestní zákoník upravuje dvě skupiny důvodů - **učinění úkonu orgány činnými v trestním řízení a spáchání dalšího trestného činu pachatelem a to buď stejně závažného, nebo závažnějšího**.

Za úkon orgánu činného v trestním řízení, který způsobuje přerušení běhu promlčecí doby je taxativně uvedeno zahájení trestního stíhání pro trestný čin, o jehož promlčení jde, jakož i po něm následujícím vzetím do vazby, vydáním příkazu k zatčení, zatýkacího rozkazu nebo evropského zatýkacího rozkazu, podáním obžaloby, návrhu na potrestání, vyhlášením odsuzujícího rozsudku pro tento trestný čin nebo doručením trestního příkazu pro takový trestný čin obviněnému.

V trestním zákoníku nalezneme i **kogentní úpravu trestných činů, které jsou vyloučeny z promlčení** (§ 35) - jedná se o nejzávažnější trestné činy a ty ke kterým se Česká republika zavázala v rámci mezinárodních smluv a dohod (např. některé trestné činy proti lidskosti, proti míru a válečné trestné činy, trestné činy rozvracení republiky, teroristický útok, teror a trestné činy spáchané v době od 25. února 1948 do 29. prosince 1989, u nichž horní hranice trestní sazby odnětí svobody činí nejméně deset let, pokud z důvodů neslučitelných se základními zásadami právního řádu demokratického státu nedošlo k pravomocnému odsouzení nebo zproštění obžaloby, a které byly spáchány veřejnými činiteli anebo byly spáchány v souvislosti s pronásledováním jednotlivce nebo skupiny osob z důvodů politických, rasových či náboženských).

Mgr. Hana Zimová,
advokát

[Advokátní kancelář JELÍNEK & Partneři s.r.o.](#)

Pardubice - Dražkovice 181
533 33 Pardubice

Velké náměstí 1
500 03 Hradec Králové

Tel.: +420 466 310 691
Fax: +420 466 310 691
gsm: +420 724 794 986
e-mail: advokati@advokatijelinek.cz

© EPRAVO.CZ - Sbírka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Praktický návod na úspěch žádosti o podmíněné propuštění od roku 2026](#)
- [Přijetí prohlášení viny a povinnost soudu vypořádat námitky poškozeného](#)
- [Podmínky pro uložení trestu vyhoštění cizince](#)
- [Zamyšlení nad systémem alternativních trestů: poznámky na pozadí mezinárodní vědecké konference „Rethinking Sentencing: Are We Getting Justice Right?“](#)
- [Správné určení počátku běhu lhůty pro podání stížnosti proti usnesení soudu, kterým se nařizuje výkon trestu odnětí svobody](#)
- [Rozšiřování státní moci při implementaci acquis EU: český fenomén gold-platingu na příkladu konfiskační směrnice](#)
- [Změna způsobu určování výše peněžité pomoci obětem: Řešení všech dosavadních problémů?](#)
- [Uplatnění adhezního nároku v trestním řízení a správním řízení](#)
- [Novela § 196 trestního zákoníku: racionální korekce, nebo oslabení ochrany dítěte?](#)
- [Vybrané aspekty trestného činu podvodu podle § 209 TrZ ve světle judikatury](#)
- [Zásadní novinky v oblasti trestní odpovědnosti právnických osob v roce 2026](#)